

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
професор доктор філософії України
Міколаєнко
2021 р.

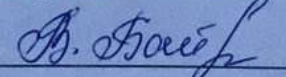
ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

для вступників на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» (кваліфікація: доктор філософії з економіки)

Голова комісії

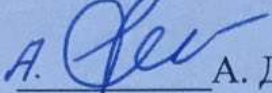

/С. М. Кваша /

Гарант освітньо-наукової програми

/В. В. Байдала/

Програма додаткового вступного випробування на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» третього освітньо-наукового рівня доктор філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Програма розглянута
на засіданні вченої ради економічного факультету НУБіП України
Протокол № 8 від 14.05.2021 р.

Декан
д.е.н., професор А. Д. Діброва

Програму підготували:

Байдала Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки НУБіП України.

Єрмаков Олександр Юхимович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки НУБіП України.

Діброва Анатолій Дмитрович, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету НУБіП України.

Талавири Микола Петрович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії НУБіП України.

У програмі додаткового вступного випробування в аспірантуру за спеціальністю 051 «Економіка» відображено вимоги, що ставляться до здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, а також подано перелік основної та додаткової літератури, необхідної для підготовки до іспиту.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

1. Перелік тем дисципліни «Економічна теорія», що виносяться на іспит та їх зміст
2. Критерії оцінювання відповідей вступника
3. Список рекомендованої літератури

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Завдання для вступу на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» підготовки фахівців PhD доктор філософії із спеціальності 051 «Економіка» для неспоріднених спеціальностей сформовано на основі дисципліни «Економічна теорія».

Мета додаткового вступного випробування полягає у виявленні відповідності знань, умінь і навичок вступників до аспірантури такому.

Вступники повинні:

- знати предмет і метод економічної теорії;
- вміти користуватися основними термінами, поняттями і категоріями економічної теорії;
- усвідомлювати сутність основних економічних законів і категорій;
- знати коло проблем, що їх вивчає економічна теорія та її місце і роль в системі економічних наук;
- самостійно аналізувати та систематизувати економічні процеси і явища господарського життя країни;
- користуватися економічною інформацією, почерпнутою з різних джерел;
- вміти самостійно і творчо застосовувати отримані знання у своїй практичній діяльності.

Тестове завдання для вступу на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» зі спеціальності 051 «Економіка» для неспоріднених спеціальностей складається з 30 запитань. За характером формування відповідей використовуються завдання закритої та відкритої форм. Завдання закритої форми представлені запитаннями, що потребують обрання однієї або кількох відповідей із запропонованого набору варіантів, вибору відповідності або їхньої послідовності. Відкритими є запитання, в яких необхідно коротко відповісти на поставлення питання (одним словом чи словосполученням).

1. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ», ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ ТА ЇХ ЗМІСТ

Тема 1. Економічна теорія як наука

Зародження економічних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії. Продуктивні сили (виробничі ресурси): їх структура та ефективність використання. Економічні виробничі відносини: організаційно-економічні та соціально-економічні. Економічні категорії та економічні закони. Класифікація економічних законів, їх пізнання та використання.

Методи економічної теорії: загальнонаукові та спеціальні. Метод наукової абстракції. Аналіз і синтез. Поєднання кількісного та якісного аналізу історичного та логічного підходу. Суспільна практика. Соціально-економічний експеримент. Статистичні методи.

Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних знань. Економічна теорія та економічна політика. Завдання економічної теорії в умовах переходу України до ринкової економіки.

Тема 2. Рушійні сили економічного розвитку

Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростання потреб. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія.

Суспільне виробництво. Чинники виробництва та і їх взаємодія. Класифікація чинників виробництва: робоча сила, предмети праці і засоби праці; земля, капітал, праця, підприємницька здібність; інформаційний та екологічний чинники в постіндустріальному суспільстві. Виробничий потенціал суспільства і обмеженість ресурсів. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники. Система економічних виробничих відносин. Продукт та стадії його руху. Структура суспільного виробництва: матеріальне виробництво і соціальна сфера.

Тема 3. Економічні системи суспільства

Сутність і основні структурні елементи економічної системи. Типи економічних систем та критерії їх класифікації. Формаційний підхід і класифікація типів економічних систем: чистий капіталізм (ринкова економіка), командно-адміністративна система, сучасні змішані системи, перехідні економічні системи. Цивілізаційний підхід до класифікації економічних систем: доіндустріальна (аграрна), індустріальна, постіндустріальна.

Тема 4. Відносини власності в економічній системі

Сутність власності. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види і форми власності. Еволюція форм власності.

Багатоманітність форм власності в змішаній економіці. Новітні тенденції в розвитку власності в постіндустріальному суспільстві.

Роздержавлення власності як загальноекономічний процес та його особливості в умовах перехідної економіки постсоціалістичних країн. Механізм роздержавлення. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи, методи. Особливості в Україні. Форми власності в Україні.

Тема 5. Форми організації суспільного виробництва

Генезис форм господарства. Натуральне виробництво: сутність і риси. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва.

Товарна форма виробленого продукту та послуг. Споживча вартість і вартість товару. Мінова вартість.

Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості.

Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

Тема 6. Сутність і еволюція грошей

Становлення та еволюція грошових відносин. Історія розвитку грошей. Концепції походження грошей: раціоналістична, еволюційна, функціональна. Функції грошей. Еволюція і форми грошей.

Грошовий обіг і його закони. К.Маркс, І.Фішер та сучасні економісти про закони грошового обігу. Поняття інфляції.

Грошова система та її елементи. Основні типи грошових систем.

Тема 7. Ринок і механізм його функціонування

Сутність ринку. Об'єктивні умови його виникнення та характерні риси. Структура ринку. Класифікація та види ринків. Механізм ринкового саморегулювання: попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція.

Попит. Крива попиту. Закон попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту, ціна пропозиції. Функції ціни. Система цін.

Конкуренція та її роль у функціонуванні ринку. Види конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство. Функції ринку.

Недоліки ринкового механізму і необхідність державного регулювання. Моделі ринкової економіки. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура. Шляхи переходу до ринку. Особливості переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки. Суперечності перехідного періоду та шляхи їх подолання.

Тема 8. Ринкова інфраструктура

Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи. Біржі та їх місце в ринковій економіці. Види бірж. Товарна біржа, її функції та класифікація. Товарні біржі в Україні. Фондова біржа та її функції. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Біржові індекси. Українська фондова біржа (УФБ). Види цінних паперів в Україні. Валютна біржа. Українська міжбанківська валюта біржа (УМВБ) та її функції. Біржа праці та її функції. Служба зайнятості в Україні. Банки та банківська система. Операції банків та їх функції. Типи банків. Небанківські фінансово-кредитні установи. Банківська система України та проблеми її формування.

Тема 9. Підприємництво і підприємство (фірма) в системі ринкових відносин

Мікроекономічний рівень і суб'єкти господарювання: підприємства, (фірми), домогосподарства. Поняття підприємницької діяльності. Функції та принципи

підприємництва. Умови розвитку підприємницької діяльності. Суб'єкти, об'єкти та види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Підприємство (фірма) – первинна ланка ринкової економіки. Види підприємств та їх об'єднань в Україні.

Капітал (фонди) – матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення. Оборот капіталу. Час обороту. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Маркетинг та менеджмент підприємства.

Структура капіталу (фондів). Основний капітал (фонди). Фізичний і моральний знос. Амортизація. Норма амортизації. Значення прискореної амортизації в умовах НТР. Капіталовіддача та капіталоемність. Оборотний капітал (фонди): сутність, структура та показники ефективності використання. Капітал сфери обігу. Оборотні засоби.

Тема 10. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин

Економічна сутність домогосподарства. Місце домогосподарств в економічному житті суспільства та їх функції. Доходи домогосподарств, їх джерела та розподіл. Витрати на споживання. Заощадження домогосподарств.

Тема 11. Витрати виробництва і прибуток

Сутність витрат виробництва. Класифікація витрат виробництва в ринковій економіці: зовнішні і внутрішні; постійні та змінні; витрати в короткому та довгому періоді; граничні витрати; середні витрати; валові витрати.

Собівартість продукції, її види та структура. Шляхи зниження собівартості. Прибуток: сутність та функції. Теорії прибутку. Бухгалтерський, економічний і нормальний прибуток. Розподіл прибутку за основними напрямками його використання. Норма прибутку і чинники, що її підвищують. Рентабельність. Норма рентабельності. Інші форми прибутку: підприємницький дохід, позичковий відсоток, торговий прибуток.

Тема 12. Особливості підприємництва в агропромисловому комплексі

Сільськогосподарське виробництво як особлива сфера вкладання капіталу. Аграрні відносини, їх специфіка і місце в економічній системі. Земельні відносини. Форми власності на землю і форми землекористування. Особливості проведення аграрної реформи в Україні. Рентні відносини. Рента і орендна плата. Види ренти: диференціальна, абсолютна, монопольна. Ціна землі та її динаміка в розвинутих країнах. Агропромислова інтеграція та її форми. Агропромисловий комплекс (АПК), його функції та структура. Роль і місце агробізнесу в системі АПК розвинутих країн. Економічний механізм функціонування системи агробізнесу. Розвиток нових форм господарювання в АПК України.

Тема 13. Відтворення і економічне зростання на макрорівні

Сутність суспільного відтворення та його види. Зміст і типи економічного зростання. Новий тип економічного зростання. Рушійні сили економічного зростання. Нагромадження та інвестиції. Види нагромадження. Норма нагромадження. Макроекономічні показники. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад та вартісна форма суспільного продукту. Проблема “повторного рахунку”. Методи обчислення суспільного продукту: система національних рахунків (СНР) і система балансу народного господарства (БНГ).

Сучасні форми суспільного продукту: валовий суспільний продукт (ВСП), кінцевий суспільний продукт (КСП), валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід (НД). Виробництво, розподіл і використання національного доходу. Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення. Національне багатство України.

Тема 14. Циклічність – загальна закономірність ринкової економіки

Економічна рівновага і циклічність. Сутність економічного циклу. Теорії економічних циклів. Види циклів: короткі, середні, довгі. Фази економічних циклів. Національні та світові економічні цикли. Особливості циклічного розвитку за сучасних умов.

Безробіття і зайнятість населення. Повна і неповна зайнятість. Природний рівень безробіття. Види безробіття та його соціальні наслідки. Проблеми політики зайнятості в Україні.

Інфляція: причини, види та соціально-економічні наслідки. Крива Філіпса. Забезпечення стабільності купівельної спроможності грошової одиниці. Грошові реформи. Особливості грошової реформи в Україні.

Тема 15. Доходи населення

Сутність доходів населення, їх види та джерела формування. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект. Орендний дохід. Процент на капітал.

Заробітна плата – основна форма доходів населення. Економічна природа зарплати. Форми і системи зарплати. Номінальна та реальна заробітна плата. Індикація доходів населення. Система соціального партнерства.

Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення. Сукупний сімейний дохід. Пенсійне забезпечення та його види. Пенсійна реформа в Україні. Сімейний бюджет. Структура використання сімейних доходів. Компенсаційна політика держави.

Тема 16. Фінансово-кредитна система

Поняття фінансово-кредитної системи. Сутність і функції фінансів. Структура та джерела формування фінансів. Державний бюджет. Бюджетна система. Доходи і видатки бюджету. Бюджетний дефіцит і шляхи його подолання. Консолідований бюджет. Місцеві бюджети. Фінанси підприємств, їх структура та функції. Податки. Функції та види податків. Принципи побудови податкової системи. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Поняття кредитної системи та її структура. Необхідність, сутність та джерела кредиту. Форми, функції та принципи кредиту. Кредитні засоби та механізм їх використання. Роль кредиту в перерозподілі національного доходу та підвищенні ефективності суспільного виробництва. Позичковий відсоток, його сутність, функції.

Тема 17. Економічна роль держави в ринковій економіці

Державне регулювання як складова частина господарської системи. Економічні функції держави в ринковій економіці. Сучасні моделі державного регулювання економіки. Кейнсіанська і неокласична моделі державного регулювання економіки. Монетаристське трактування економічної ролі держави. Форми і методи регулювання економіки державою. Бюджетна, податкова, грошово-кредитна політика держави.

Планування, прогнозування і програмування розвитку народного господарства. Соціальна політика держави. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва. Антиінфляційна економічна політика держави. Державна система управління природоохоронної діяльності. Економічний механізм природокористування відповідно до чинного законодавства. Закон обмеження природних ресурсів.

Тема 18. Закономірності формування та сутність світового господарства

Об'єктивні передумови виникнення світового господарства: розвиток світового ринку, міжнародний поділ праці, інтернаціоналізація господарського життя. Глобалізація сучасної світової економіки.

Поняття світового господарства та етапи його розвитку. Сутність, функції та закономірності розвитку світового господарства. Нерівномірність розвитку окремих регіонів та міжнародна інтеграція. Створення єдиного європейського економічного простору. Система міжнародних економічних відносин. Світова торгівля, її види та структура. Міжнародна валютна система. Валютний курс. Європейська валютна система. Міжнародний валютний фонд і його функції. Вивіз капіталу. Причини та соціально-економічні наслідки вивозу капіталу. Науково-технічне співробітництво. Міжнародна міграція робочої сили. Причини міжнародної трудової міграції. Основні напрями трудової міграції. Міжнародні фінансово-економічні організації та їх роль у сучасній економіці. Валютні економічні зони.

Тема 19. Проблема інтеграції економіки України в світове господарство

Об'єктивні основи зовнішньоекономічних зв'язків України, її геополітичні інтереси. Основні напрями, форми і суб'єкти зовнішньоекономічних відносин України. Природно-ресурсний потенціал. Структура економіки. Експортно-імпортний потенціал України. Торгові партнери. Потреби імпорту. Регіональне співробітництво. Відносини з ЄС. Співробітництво в рамках СНД. Розширення зовнішньоекономічних зв'язків України. Міжнародні валютно-фінансові відносини України. Проблеми зовнішньоекономічної заборгованості. Залучення іноземного капіталу в економіку України. Відносини з міжнародними економічними та фінансовими організаціями.

Перелік орієнтовних теоретичних питань

1. Виникнення та розвиток економічної теорії
2. Предмет, методи та функції економічної теорії
3. Економічні категорії та закони
4. Формацийний та цивілізаційний підходи до періодизації суспільного розвитку
5. Економічна система, її сутність та основні елементи
6. Типи економічної системи
7. Економічні потреби суспільства їх сутність та класифікація
8. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація
9. Власність її сутність та структура
10. Форми та типи власності
11. Сутність та структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво
12. Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємодія
13. Ефективність виробництва, її сутність, економічні показники
14. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне
15. Теорії вартостей

16. Суть ринку, його риси, елементи та функції
17. Ринок і його структура
18. Ринковий механізм та його основні елементи. Механізм ринкового саморегулювання
19. Конкуренція, її сутність, види і форми в ринковій економіці
20. Монополія та її форми
21. Сутність та функції грошей, теорії грошей
22. Грошова система та її типи
23. Грошовий обіг та його закони
24. Інфляція та її типи, наслідки, шляхи подолання
25. Закон вартості, його сутність та структура
26. Сутність ринкової інфраструктури, її основні елементи та функції
27. Банківська діяльність. Банки та їх місце в ринковій інфраструктурі
28. Біржі, їх види та функції
29. Кругообіг та оборот капіталу
30. Основний капітал, його фізичний і моральний знос
31. Витрати виробництва: їх суть та види
32. Підприємництво, його суть, умови та функції
33. Підприємство, його форми, види, функції. Типи об'єднань
34. Прибуток підприємства, його суть, функції, види
35. Суспільне відтворення, його суть та види
36. Економічне зростання: сутність, типи і фактори
37. Циклічність розвитку ринкової економіки. Фази економічного циклу
38. Соціально-економічний зміст, типи і форми прояву зайнятості
39. Безробіття та його типи
40. Суть, функції та структура фінансів. Види фінансів, риси фінансів
41. Державний бюджет: його функції, джерела формування, форми виплат, структура
42. Принципи бюджетного фінансування
43. Податки: суть, функції та види
44. Класифікація податків, принципи та методи оподаткування
45. Поняття кредитної системи та її структура. Форми і функції кредиту
46. Кредитна система та її структура
47. Агропромислова інтеграція та її форми
48. Особливості підприємницької діяльності у аграрному секторі, її суб'єкти та об'єкти
49. Рентні відносини
50. Суть, необхідність та еволюція державного регулювання економіки
51. Сучасні моделі державного регулювання економіки
52. Основні форми та методи державного регулювання ринкової економіки
53. Фінансова система: суть та структура
54. Об'єктивні передумови виникнення світового господарства
55. Поняття світового господарства та етапи його розвитку
56. Система міжнародних економічних відносин
57. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему
58. Сутність глобальних проблем, причини виникнення та їх класифікація
59. Сучасні форми прояву глобальних проблем людства
60. Шляхи розв'язання глобальних проблем

ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Частина 1 (базовий рівень) (15 завдань, одна правильна відповідь на завдання)

1. Суспільний поділ праці означає:

1.	забезпечення робочими місцями працівників
2.	раціональне використання робочої сили
3.	відокремлення та існування різних видів трудової діяльності
4.	спеціалізацію зайнятості за бажанням працюючих індивідів

2. Продуктивність праці вимірюється:

1.	обсягом основних фондів у вартісному вираженні на одного працівника
2.	відношенням вартості продукції до виробничих фондів
3.	кількістю продукції, виробленої працівником за одиницю робочого часу
4.	кількістю робочого часу, витраченого працівником на підприємстві

Частина 2 (середній рівень) (10 завдань, кілька правильних відповідей на завдання встановлення відповідності, правильної послідовності, багатовибіркові)

3. Встановіть відповідність між властивостями товару та їхніми характеристиками:

1. Споживча вартість	А. Уречевлена в товарах і послугах суспільно-необхідна праця та відносини між суб'єктами господарювання
2. Вартість	Б. Здатність товару обмінюватись на інші товари в певних пропорціях
3. Мінова вартість	В. Здатність товару задовольняти певну потребу людини

(у бланку відповідей впишіть вірні відповіді)

4. Які основні категорії відносяться до розділів економічної теорії:

1. мікроекономіка	А. економіка світового господарства
2. мезоекономіка	Б. економіка окремих підкомплексів, галузей, регіонів
3. макроекономіка	В. економіка окремих фірм, домогосподарств або ринків
4. мегаекономіка	Г. національна економіка окремої країни.

(у бланку відповідей впишіть вірні відповіді)

Частина 3 (високий рівень) (5 завдань, вирішення яких передбачає чітку (конкретну) відповідь, розгорнуту обґрунтовану відповідь на відкриті запитання)

5. Назвіть економічну категорію:

_____ – затверджений на законодавчому рівні кошторис грошових доходів і видатків держави, які передбачаються отримати і витратити у майбутньому.

(у бланку відповідей впишіть вірні відповіді)

6. Вставте пропущене поняття

_____ – наукові узагальнення, абстракції, логічні поняття, теоретичне вираження пануючих у суспільстві виробничих відносин.

(у бланку відповідей впишіть вірні відповіді)

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКА НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Метою тестування з додаткового вступного випробування з економічної теорії є перевірка відповідності знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовленості вступників на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства».

Кожне тестове завдання складається із 30 питань, які за ступенем складності поділені на три частини:

У **частині 1** (базовий рівень) пропонується всього 15 завдань з вибором однієї правильної відповіді. За правильне розв'язання кожного завдання вступник отримує **2 бали**. Відповідно за правильне розв'язання усіх завдань частини 1 вступник отримує 30 балів.

У **частині 2** (середній рівень) пропонується 10 завдань на встановлення відповідності чи встановлення правильної послідовності. За правильне розв'язання одного питання вступник може отримати **1, 2, 3, 4 бали** – 1 бал за кожен правильно встановлену відповідність чи послідовність. Максимальна кількість балів за правильне вирішення завдань частини 2 – 40 балів.

Завдання **частини 3** (високий рівень) складає 5 питань у відкритій формі з розгорнутою відповіддю, за кожне правильне розв'язання яких вступник отримує **6 балів**. За завдання частини 3 вступник максимально отримує 30 балів.

Відсутність відповіді або неправильна відповідь оцінюється в 0 балів.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 100 балів.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Байдала В.В., Бутенко В.М., Болгарова Н.К., Гуца І.О., Пащенко О.В., Талавири М.П. Економічна теорія. Посібник. К.: Наукова столиця. 2020.
2. Білецька А. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): Навч. пос. 2-ге вид. перероб. та допов. / А. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. К.: Центр учбової літератури, 2019. 688с.
3. Економічна теорія. Політекономія: навч. посібник /за заг. ред. В. М. Семененка та Д. І. Коваленка. К.: Центр учбової літератури, 2018. 358 с.
4. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 8-ме вид., переробл. і доповн. К., Знання, 2012.
5. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2017.

6. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видав. центр «Академія». Т.1. 2000. 864 с.
7. Єфремов В. В. Економічна теорія: навчальний посібник / В. В. Єфремов; Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 163 с.
8. Макаренко П. М. Економічна теорія – політекономічний контекст: навчальний посібник / Макаренко П. М., Мельник Л. Ю., Макаренко А. П., Мельник Л. Л. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. 211 с.
9. Політична економія: Підручник / За ред. Ніколенко Ю. П. К.: Центр учбової літератури, 2009. 632 с.